

MARTÍ GIRONELL
L'ÚLTIM ABAT

La resistència de Sant Benet de Bages
al rei de Castella

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: NOVEMBRE DEL 2012
© MARTÍ GIRONELL, 2012
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
CARRER PEU DE LA CREU, 4 - 08001 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-1534-7
DIPÒSIT LEGAL: B. 28.085-2012
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: EGEDSA

www.martigironell.cat
www.columnaedicions.cat

La cartografia de les guardes és propietat de
l'Institut Cartogràfic de Catalunya, disponible
a www.icc.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

*Per a en Quim, que ha nascut amb aquesta novel·la,
i per a l'Eva, que sempre fa possibles els nostres somnis.*

«Els homes mai cometen el mal d'una manera més plena i més alegrement que quan ho fan per conviccions religioses».

XAVIER BEAUVOIS

«Per tenir el poble sota control cal tenir enemics. Si no en tens, cal construir-los de manera que generin por i repugnància».

UMBERTO ECO

«Tothom té un costat fosc i un altre de lluminós».

FERDINAND VON SCHIRACH

«El mal procura corrompre tots els projectes de felicitat, per humils que siguin».

JAUME CABRÉ

*Monestir de Sant Benet de Bages,
22 d'octubre de 1576*

—É s... —i va fer una pausa en què va sentir el cor que li batejava com un timbal—. És... és mort? —va gosar preguntar finalment un trasbalsat novici que havia entrat a la cambra. Els rínxols rogens que encara li saltironejaven pel front contrastaven amb la pallidesa de la seva fesomia, esquitxada capriciosament per un estol de pigues.

—Sí —li va respondre ras i curt el prior, que vetllava l'abat, ja difunt.

—Ha... ha patit molt? —va voler saber el noi, que encara panteixava, fruit de la correguda que havia hagut de fer i de la tensió del moment.

—Déu n'hi do! —va lamentar amb un enèrgic cop de cap el prior—. Tot i que estava acostumat a aguantar i resistia tota mena d'embats, però aquest... —va fer petar la llengua al paladar en senyal d'impotència, va sospirar i es va començar a descabdellar en explicacions—. Ja feia dies que no es trobava gaire bé. Que si l'estómac, que si el cap, que si el cor, les articulacions... Deia que li semblava

que li rondava una galipàndria, però estic segur que ell ja sabia que l'abaltiment i el cruiximent eren símptomes d'alguna altra cosa. Ara últimament es marejava sovint, deia que hi veia borrós, que primer li havia fet mal la panxa, i després aquells dolors, acompanyats de calfreds i espasmes, se li havien estès per tot el cos. Uns dolors que es van anar multiplicant i intensificant a mesura que van passar les setmanes, així com una vermellor a la pell, unes erupcions que no eren gens naturals. Deia, també, que el cor li anava a un ritme anormalment ràpid, en forma d'atacs —i el prior es va posar la mà al pit a l'altura del cor i simulava el batec alterat que patia l'abat— com si li anés al galop, i això començava i acabava de manera brusca. A més, veia visions. Sovint, de nits, parlava sol, tenia malsons, veia aparicions. Cridava... Demanava per beure constantment i tenia la boca extremament seca, pastosa. Havia perdut la sensibilitat, tot i que crec que se'n sentia de tot. —Reverter va fer una pausa—. Que Déu l'aculli al seu regne! —i es va senyar.

Onofre Reverter, vicari i prior de Sant Benet, era el segon càrrec en importància en la comunitat, just per sota de l'abat, i havia de gaudir de la seva total confiança. I sempre l'havia tinguda. Per ser nomenat prior calia tenir els mateixos anys d'hàbit que es requerien per ser abat. I fra Onofre Reverter també els tenia. De fet, la seva elecció l'havia feta l'abat després d'haver consultat i escoltat l'opinió del consell. La regla no establia les funcions específiques del prior, només se li exigia fidelitat a l'abat i l'observança de la regla. Reverter ho complia tot.

Mentre mastegava una pregària afligida pel pare abat, el prior Reverter va procedir a tancar-li els ulls, encara esbatanats i enrogits de tant fregar-se'ls, i li va agafar les

mans per encreuar-les-hi damunt del pit. Les hi va disposar d'una manera que semblava que encara aguantava amb força la creu de fusta que portava lligada al coll i que ara reposava sobre l'hàbit.

—I ara... —el novici va esperar que el prior acabés el ritual i va empassar saliva per preguntar al prior Reverter—, i ara, què passarà amb el monestir? Què serà de nosaltres, prior? —va voler saber, inquiet, el monjo novell. Les galtes li havien tornat al color original, un rosa pàl·lid que contrastava amb les llenties que tenia distribuïdes pels pòmuls.

—El monestir serà declarat abadia vacant i l'annexió al cenobi de Montserrat serà imminent —va assegurar Reverter amb una fredor impròpia del moment. I va sentenciar—: Valladolid ja té el que volia. Qualsevol dia d'aquests, Montserrat farà els honors.

Una afirmació que va caure com una llosa.

—Què voleu dir, pare prior? —va preguntar aixecant les celles el jove novici.

—Doncs això, que la Congregación de la Observancia i el rei Felip ara ja tenen via lliure. S'han assegurat de treure's del davant l'última nosa per aconseguir l'expansió que tan llargament han desitjat i que tant se'ls resistia —va afegir amb un gest que denotava fàstic i alhora disconformitat.

—No us entenc —va contestar el jove novici arronsant les espatlles perquè no seguia el raonament que feia Onofre Reverter.

El prior se'l va mirar i li va respondre:

—Els benedictins catalans, amb el nostre pare abat al capdavant i emparats per la Congregació Claustral Tarraconense, feia temps que combatíem les ingerències cada cop més intenses de la Congregación de la Observancia de Valladolid.

—Quines ingerències? —El noi va aixecar les celles en senyal de perplexitat.

—Doncs intervenir per desestabilitzar el bon funcionament d'un monestir i així aconseguir expandir-se amb el pretext de la decadència i anar absorbint més i més monestirs. Omplir-los amb monjos procedents de províncies castellanies i d'aquesta manera avançar tant en la castellanització com en l'homogeneïtzació del credo i el pensament —va sentenciar el prior Reverter.

—I com ho han fet? —va interrogar, àvid de respostes, el jove, que mantenia els ulls ben oberts fruit de l'interès.

—De mica en mica, amb paciència. No és d'ara. És el resultat d'una estratègia calculada, planejada i ben executada. A través del nomenament d'abats comendataris, una plaga —es va exclamar Reverter fent petar la llengua al paladar—. Uns titelles triats a dit que només recapitaven impostos i cobraven les rendes que els pagesos devien als monestirs. Diners, però, que no es quedaven pas al monestir, no! —Va aturar un moment el relat per reprendre'l a l'instant allà on l'havia deixat amb una energia renovada. El posava nerviós parlar d'aquells fets—. Hi hauria moltes veus que em donarien la raó i admetrien que els abats comendataris van influir en la decadència dels cenobis, perquè eren càrrecs externs als monestirs i les abadies que requeien sobre persones que mai, o rarament, trepitjaven aquests espais. Ara, aquestes mateixes veus defensarien amb total vehemència que de cap manera no es podria relacionar aquesta forma d'actuar amb una estratègia premeditada de Valladolid. Frigola va lluitar per demostrar que de manera implícita la decadència comportava una intervenció, i després era quan hi intervenia la Congregación de Valladolid. El que et deia, una estratègia... —El prior va assentir amb el cap.

—Però... i on anaven a parar tant els comendataris com els diners que feien recaptar? —va voler saber el novici, aclaparat per tota la informació que li proporcionava el prior Reverter.

—Pots comptar... —Va amagar un somriure i va treure aire pels narius—. On vols que siguin? Els camins del Senyor són inescrutables, i els de la Congregació, també! —va exclamar alçant els braços al cel—. D'on et penses que han sortit alguns dels recursos del rei Felip per fer la guerra? Així, manllevant-los els diners, aconseguien que s'empobrissin i quedessin despoblats tots els monestirs, fins al punt que ells els rescataven de la misèria econòmica i espiritual. El nostre abat s'hi va oposar des que aquesta comunitat el va elegir per redreçar el rumb que perversament havia agafat Sant Benet, i a fe que ha lluitat fins al final per aixecar el nostre monestir, com l'au fènix de les cendres, tirant endavant una reforma econòmica i arquitectònica excepcional. Però aquesta oposició frontal als plans castellans li ha costat la vida, a ell i als altres que han mort darrerament.

—Què insinueu? —va preguntar el novici, torçant lleugerament el coll cap a la dreta mentre els llavis li dibuixaven un gest de preocupació per aquelles paraules gruixudes i amenaçadores que havia fet servir el prior.

—L'abat sabia que tard o d'hora Valladolid es desempallegaria d'ell. Igual com ho havien fet amb l'abat Tormo de Besalú, amb el preposit Vilalba de Sant Cugat, amb el pare Bernat Josa de Breda, i amb els altres tres membres principals de la Congregació Claustral que es van arrengrerar amb aquest bàndol i que van aparèixer morts els últims anys. ¿No trobeu sospitós que, tret d'una, totes aquestes morts hagin estat precedides pels mateixos símptomes que us he explicat que tenia el nostre pare

abat abans de traspasar? —Reverter va deixar la pregunta a l'aire, sense resposta, perquè ell la tenia molt clara.

—No us crec. Més ben dit, no us vull creure —va reconèixer el jove aprenent de monjo—. Com podeu pensar que aquestes morts han estat ordenades per Valladolid? —es va afanyar a dir, perquè no se'n sabia avenir que li parlessin de conxorxes criminals.

—No és que ho pensi. Ho sé —va afirmar de manera rotunda, contundent i segura el prior Reverter—. *Caecis hoc clarum est*. Fins i tot és clar per a un cec! Clarísim, i hi podeu pujar de peus. Mai havia vist res tan clar i nítid com aquest complot organitzat des de Castella per eradicar veus dissidents com la del nostre pare abat, que al cel sia —i no va poder evitar que se li trenqués la veu i se li humitegessin els ulls mirant-se'l allà, ajagut davant seu, immòbil. El novici, sense obrir la boca, badava uns ulls grossos i negres on es reflectia la por—. Ell, que va ser un exemple per a tots nosaltres i que ens va saber demostrar que si pregues i treballes, sobretot si treballes, te'n pots sortir... —Va fer un sanglot i va xiuxiuejar—: No, no és just. —Anava fent cops de cap, negant l'evidència, negant la realitat—. Ara que Sant Benet havia renaixut de les cendres i podia començar a gaudir de l'estatus que ell havia fet possible que adquirís, ara, tot això s'esfuma... —i va fer un gest amb els dits com si engrunés el temps—. Ara tot s'esvaeix. Tot allò per què havíem lluitat. —Negava una vegada i una altra amb el cap mentre repetia—: No és just! No és just! —i les llàgrimes li rodolaven galtes avall mentre es mirava la cara hieràtica de l'abat, que jeia mort al seu llit—. No és just un trist final per a un abat exemplar, únic i irrepetible. Reverendíssim pare. Germà Pere Frigola, descanseu en pau.

El cant del gall va anunciar l'alba. Era un xiscle llunyà d'alegria, un crit agut i penetrant com el que fa llançar un dolor intens, un crit de vida que contrastava poderosament amb la mort que encara senyorejaven la cella.

*Vint-i-dos anys abans.
Monestir de Sant Benet de Bages, 10 d'abril de 1554*

— *B*enedicamus domino!
Era la veu pastosa de fra Cebrià Bonet, l'espavilador, el monjo que tenia la feina de despertar la resta de frares per assistir a l'ofici de vigílies. Nas boterut a joc amb les galtes rosades i arrodonides, la barbata com un promontori foradat, fra Cebrià era un frare que deixava rastre per diverses raons. Unes flatulències no sempre sonores, unes veixines que a més empu- degaven sigil·losament l'ambient i feien que l'aire fos car- regat, consistent, pudent, corromput. Un aire que trigava a regenerar-se. «Estàs podrit!», li deia fra Montserrat Planes, que, acostumat a olorar les herbes que collia, era qui tenia el nas més fi de tots els monjos. Era capaç d'ensumar-lo d'un tros lluny. A l'espavilador el delataven les seves llufes, autèntics pets amb cua, expulsions de ga- sos intestinals que deixava anar sense estrèpit i que per tant ningú advertia fins que ja era massa tard i l'ambient era irrespirable. Malgrat això, fra Cebrià havia assumit una feina que antigament feien les campanes repicant fins

a cent vegades. Ara el despertar de la comunitat anava unit a aquella cantarella llatina i a un catàleg de males olors al qual s'havia d'afegir un alè fètid, barreja d'all, cebes i vi. La barreja ofenia i tombava més que no pas ajudava a aixecar-se. Fra Cebrià no n'era conscient, perquè la ganyota que li dedicaven els que es despertaven, ell no la interpretava com un gest desagradable per la bravada de la seva boca i la pudor que l'embolcallava, sinó que es pensava que era una magarrufa de mala jeia que tothom fa quan l'arrenquen dels braços de Morfeu.

—*Deo gratias!*—va contestar enèrgic, gens somnolent però ofès pel tuf que desprenia aquell alè calent que sortia de les dents corcades de fra Cebrià i de la bravada que desprenia el cos de l'espavilador. Estava despert. Els nervis no li havien deixat aclucar l'ull durant aquella nit que ja s'acabava.

Superades les matines, Pere Frigola es preparava ara per anar a cantar les laudes i assistir a la prima, la pregària abans de l'alba, de l'esmorzar i de la reunió a la sala capitular. El dia tot just començaria a llostrejar amb la sortida del sol. Aquella albada marcava la resurrecció del monestir. Era el dia que seria nomenat abat.

Fra Cebrià Bonet se n'acabava d'anar, però la seva essència impregnava les parets de la cel·la quan, sense distreure's ni un instant, Pere Frigola es va llevar. Ho va fer amb un nus a l'estómac. El tenia tancat pels nervis, però també per la pudor. Es va rentar la cara, i esbandint-se-la amb una mica d'aigua gèlida de la palangana va aconseguir refer-se i es va vestir. Va agafar l'hàbit que penjava d'un ganxo de la paret, al costat del santcrist que presidia l'estança, i es va cenyir la túnica amb una corretja al voltant de la cintura. Es va posar l'escapulari penjant sobre el pit i l'esquena, i per damunt, com si fos un mantell

per protegir-se del fred de la matinada, s'hi va llançar la cogulla.

La fredor del cuir li va fer bellugar els cinc dits dels peus quan es va calçar les sandàlies, i tot seguit es va cobrir el cap amb la caputxa. Va tirar una alenada tèbia a les mans, encararades pel fred, i, de seguida, se les va fregar per entrar en calor, les va encreuar per sota de l'hàbit per conservar-ne l'escalfor després de tancar la porta de la cella i se'n va anar cap a l'església. La tènue llum de les llànties engalzades a les parets guiava l'aspirant a màxima autoritat del monestir pel passadís que el conduïa cap a les escales. El batec cada vegada més accelerat del seu cor s'encavalcava amb el fregadís de l'hàbit i la fressa de les soles de les sandàlies que picaven contra els esglaons de l'escala, que moria al terra del claustre, fet de còdols de riu. En aquell espai obert, l'udol del vent i el cant d'una òliba van acabar de completar el mapa dels sons d'aquella matinada que ja es respirava diferent a Sant Benet. Aires nous que estaven a punt de recórrer totes les estances d'aquell cenobi. El convent estava enfonsat en la més absoluta misèria, moral i econòmica.

Mentre caminava cap a l'església, recordava els fets que havien precipitat aquella situació. Tenia molt present el detonant, Sant Nicolau i la Festa del Bisbetó...

Ben celebrada, com la diada de Sant Benet, Sant Valentí o Corpus, i amb un ritual ben original, la tradició del bisbetó era només un parell de dies abans de la Puríssima, per Sant Nicolau, patró dels infants. I això era motiu d'excitació entre la mainada de les parròquies del voltant de Sant Benet. El 6 de desembre se celebrava una tradició nadalenca tan antiga que les arrels es perdien en el temps. Era una celebració en què d'entre tots els nens dels pobles del voltant del monestir se'n triava un i se'l consagra-

va bisbe. Era el bisbetó. Sabia que, per un dia, ostentaria tot el poder, l'exerciria dins el monestir i presidiria totes les litúrgies i celebracions de Sant Benet. A la cerimònia hi assistien tots els veïns de la Vall dels Horts i estava presidida pel pare abat, que atorgava a l'escollit la representació de la màxima autoritat. Amb molta solemnitat, s'havia assegut sota del tàlem. Era un dosser ben ornamentat de forma rectangular que s'aguantava amb quatre vares i servia per aixoplugar els dos trons que acompanyaven el setial on s'asseurién les noves autoritats. Tot estava a punt davant de l'esplanada de l'església perquè l'abat imposés al bisbetó les insígnies que lluiria a partir d'aquell moment i durant la resta del dia: una mitra, un pectoral, un anell i un bàcul. Abillat d'aquesta manera, el bisbetó presidia totes les celebracions acompanyat dels altres nens, vestits també com si fossin petits capellans.

Abans de sortir en processó pels carrers de les viles veïnes beneint tothom, el bisbetó, assegut al seu setial, clavava un sermó a la concurrència que s'esperava amb delit. Era una tradició que el poble esperava amb candelletes. Tothom tenia ganes de sentir aquella prèdica especial, sovint plena d'ironia, crítica amb l'Església i amb visió satírica de la realitat. Un sermó a base de paraules tan feridores que feien tant de mal com un cop de pedra, un cop de còdol; per això en deien codolades. Les que llançaria aquell marrec serien una incògnita, com també es mantindria en secret qui n'era l'autor. Les enraonies i els rumors deien que l'únic capaç de redactar-les era el pare Agustí, el monjo encarregat de la biblioteca. Era una mena de composició que parodiava els sermons medievals. Després de narrar els fets de la matança d'Herodes, el text s'entretenia a comentar els defectes de les classes so-

cials, especialment dels religiosos i les dones. El bisbetó va aconseguir arrencar les primeres grans riallades i llargs aplaudiments amb unes rimades sobre els monjos i els capellans, els del coll tort, com se'ls anomenava popularment:

—Es mostren bons i honestos, però en fets de diners tots es giren del revés amb propòsits funestos.

»Fan noves rendes en els testaments quan moren els pacients que ells cristianament confessen i fora els murs de Sant Benet són fins bergants i mundanals, capaços de prendre part en un bon acte sacramental.

»I sovint són d'aquells que no dubten a acabar amb bons matrimonis si en treuen algun profit, sobretot de part de la dama, posant-hi les banyes i no precisament dels dimonis!

»I, a pesar del vot de pobresa i ascetisme de la regla monacal, sovint els veureu tastar el rostit de perdius de gran bec i gaudint a la taverna d'un bon grec!

Les riallades s'enfilaven fins al campanar i es propagaven per l'esplanada de l'església mentre el petit bisbe feia una pausa, somreia i, encara que no entenia el sentit del que llegia, s'estarrufava en veure que la gent tenia una bona reacció a les seves paraules. Engrescat, el bisbetó s'envalentia i agafava aire per a la codolada següent.

Ara el sermó destacava la desobediència de les dones, que no feien cas dels seus marits i només volien passar-la bé, riure i dormir. I per això i en un llatí macarrònic, va advertir als homes de la concurrència en un to burleta:

—*A bove ante, ab asino retro, a muliere undique caveto.*
Guarda't del bou per davant, de l'ase per darrere i de la dona per tots costats!

I el públic congregat, vinga riure que riuràs.

La fina ironia continuava retraient a les dones que sempre estaven pensant en teles, robes i vestits que els esti-

guessin bé i, entre altres coses, que quan s'aixecaven del llit plenes d'arruguetes, sabien usar potingues diverses per falsejar i aparentar que eren més belles del que eren, i aparèixer sempre ufanoses. També va parlar de les monges, les beates i les viudes. Justament, la frase final de la codolada estava dedicada a aquestes dones que no s'havien tornat a casar, i va ser molt celebrada entre la concurrència quan va dir:

—La viuda rica amb un ull somica i amb l'altre, per fer conquesta, ja repica.

Un cop acabada aquella prèdica tan original, la celebració prenia un altre aire. S'hi servien sopes de llet d'ametlles i de peix, bacallà guisat, bunyols de bròquil i de borraina, guineu bullida, arròs amb llet d'ametlles. Les postres que acompanyaven aquell àpat eren tan esplèndides o més: ametlles bullides amb vi blanc, ametlles torrades, confitura seca, crema, mató, orellanes tallades, anissos, rosquilles, neules, coques d'ou, torró fi amb trossos de confitura de Gènova, pomes cuites amb vi bo i xocolata. La mainada parava boja amb la xocolata, que encara els excitava més. Semblava que tot els estava permès i que era només qüestió d'esperar uns instants perquè la disbauxa es desfermés entre els més petits. I entre els més grans, que, tot i que en teoria tenien més seny, també s'esvalotaven. Corrien per tot el recinte monacal, cap al celler, l'església, l'estable, la cuina i les cambres...

El bisbetó i la corrua de criatures que el seguien corrien i xisclaven com uns esperitats amb els vestits arromangats per no ensopagar pel claustre. Aquelles corredisses infonien una mica de vida al claustre i a tots els altres racons més silenciosos del monestir. Quan ja feia una bona estona de les corredisses, el grup va perdre de vista el petit bisbe.

Va tombar molt de pressa la cantonada que donava a la sala capitular, hi va entrar, la va travessar com una exhalació i va entrar dins de la biblioteca, on es va amagar darrere de les cortines. El bisbetó estava cansat per l'esforç, li costava respirar, panteixava i suava engavanyat sota aquells vestits sumptuosos i gruixuts. Es va estintolar a la paret per reposar abans de sortir i anar darrere els seus companys quan el mur on recolzava l'esquena es va moure i el va desplaçar enrere cap a una altra cambra. I allà, en silenci, el bisbetó va ser testimoni dels fets que desencadenarien el que havia de venir.

Davant seu, donant-li l'esquena, va reconèixer la figura de l'abat, que un cop l'havia investit amb les sagrades insígnies s'havia retirat a la seva cambra. El bisbetó, amagat entre els plecs de l'espès cortinam, va resseguir tots els seus moviments. Li va cridar l'atenció veure que a la mà dreta, que ara l'abat sucava en una palangana, encara hi tenia l'anell. El va sobtar, perquè era el mateix anell que duia ell i que l'abat li havia imposat feia una estona.

L'abat va enfonsar els dits calents en un cassó on prèviament hi havia abocat una substància negra, lluent, greixosa i viscosa d'un flascó de vidre que hi havia damunt la tauleta de nit. Dret davant del llit, s'amanyagava els testicles amb la mà dreta mentre amb l'esquerra mantenia l'hàbit suspès enlaire. Era molt important que aquell ungüent quedés ben repartit per tota la zona genital. Se l'aplicava fent cercles concèntrics, començant des de la soca dels testicles fins a la base del penis. I ho feia amb desfici. Només de pensar en els beneficis que li comportaria ja l'excitava, amb aquest sol pensament ja li bullia la sang i l'enduriment i l'augment del volum de cert òrgan era més que evident. Ja frisava perquè feia dies que aque-

lla pomada l'havia encarregada a fra Montserrat. L'herbolari va rebre l'encàrrec que preparés en una ampolla de vidre una mescla seguint les instruccions d'un llibre que li havia servit per alleujar moltes de les penes que li comportava el càrrec. Els ingredients el van sorprendre, però fra Montserrat es va limitar a obeir el que se li ordenava. I així és com va agafar un grapat de formigues negres alades, es va assegurar que fossin vives, tal com deia la recepta, les va introduir en un flascó i hi va afegir un bon raig d'oli de saüc de bona qualitat. Ho va sacsejar amb un moviment ràpid de canell i ho va deixar reposar al sol durant quinze dies. Passat aquell temps, ho va colar, i l'ungüent resultant era el que l'abat s'estava fregant als testicles, i com que li regalava cames avall, va aprofitar per untar-se fins i tot les plantes dels peus.

Van trucar a la porta i va deixar anar l'hàbit. Mentre començava a notar una escalfor coent i plaent a l'entre-cuix, es va eixugar la mà.

—Endavant! —va ordenar amb una veu tremolosa per l'excitació incipient que creixia a cada instant.

Es va obrir la porta i va entrar una noia. Va fer un somriure i una reverència a l'abat, que feia una volta al llit per rebre-la com es mereixia davant de la llar de foc, que dotava la cambra d'una escalfor que contrastava amb l'aire gèlid que s'escolava des de la porta.

—Ja ha començat la processó del bisbetó i us he vingut a veure, tal com m'havíeu ordenat.

—Blanca, tu sempre tan obedient i sol·licita... —li va dir mentre l'amanyagava amb la mà esquerra. La noia l'hi va agafar suaument i, sense deixar de mirar-se'l fixament, li va besar l'anell d'ametista. Mentre acostava els llavis a la pedra l'abat li deia—: ¿Saps que diuen que aquesta pedra preciosa dissipa l'embriaguesa i els vapors del vi i allunya

els mals pensaments, i que quan s'esmicola, es tritura i es beu, fa fecundes les dones?

Ella va somriure mentre allargava el petó i embolicava l'anell amb la llengua.

L'abat va notar al dors de la mà l'alè calent de la noia, va assentir complagut amb un cop de cap i la va enretirar. Després, amb la mateixa mà que havia rebut el petó però d'una manera una mica matussera, li va descordar el vestit. La suavitat de la pell de la noia va facilitar que li anés caient, sense cap mena de fricció. Primer, per les espatlles i els braços, i després es va aturar un moment. Es va repenjar en els mugrons tibants dels pits turgents.

Una petita estrebada va ajudar aquella delicada peça de lli a lliscar pels malucs, cuixes avall, fins a quedar convertida en un manyoc al voltant dels peus de la noia. Ell es va agenollar, com si volgués adorar aquella deessa que s'erigia davant seu malgrat que la mirada era la de qui té la intenció de profanar un temple. Li va agafar primer un peu i després l'altre per alliberar-la del vestit, com si fossin lligams que semblava que l'empresonaven, es va aixecar i la va agafar per les espatlles per fer-la girar de cara al llit.

Ell es va situar darrere seu. La noia va inspirar profundament i el nas se li va omplir d'aquella olor de suor agredolça que feia ell i que encara la va excitar més. Li va passar les mans per la cintura. Ella es va estremir, va obrir una mica la boca per deixar escapar un gemec, va tirar el cap enrere i es va deixar fer perquè de seguida va notar com les mans d'ell s'enfilaven cap als pits i els engrapaven de manera barroera. La profanació del temple havia començat.

Al mateix moment que, posseït pel desig i respirant excitat, la boca, els llavis, les dents i la llengua assaborien el coll d'ella amb petons, mossegades i llepades, ella no-

tava com la saliva calenta i la seva suor es barrejaven i li regalaven pel cos. Va fer un gemec més sostingut en sentir la pressió del membre contra el seu cul.

Va passar la mà cap al darrere amb la intenció de tocar-l'hi, però no va tenir temps ni d'amanyagar-l'hi que va notar que se'n separava just a l'instant que ell li va enfonsar dos dits per entre les anques i va notar-la xopa. Era el senyal, estava a punt per posar-se de quatre grapes abans d'estirar-la al llit per posseir-la.

Va aturar tot aquell desfici per dir-li:

—Hi ha un munt de coses no naturals que permeten mantenir la salut: el menjar i el beure, el vetllar i el dormir, l'exercici i el repòs, les replecions i les evacuacions, entre les quals l'ejaculació, l'aire que ens envolta i les passions de l'ànima. És a dir, l'enamorament provoca malalties, però l'acte carnal, germana Blanca, és sa —va anunciar l'abat salivant com un comensal davant d'un gran banquet.

L'abat es vantava de saber per revelació directa de l'Esperit Sant que l'acte carnal no era pecat i així seduïa les seves víctimes, a les quals anomenava germanes. Amb l'avantatge del seu càrrec, les obligava a despullar-se, a fer cinc genuflexions en forma de creu i a rebre assots. A cada fuetada s'excitava més amb els gemecs de la jove germana i la vermellor que produïa l'impacte del fuet sobre aquella carn turgent i tibant. Així estaven a punt per ser ofertes a Déu. Abans, però, l'abat s'assegurava de tastar l'ofrena amb el que ell anomenava el petó diví, que culminava amb una penetració que esquinçava la jove i tendra donzella i que més que pau li semblava un turment infernal.

Els crits entre plaents i dolorosos de la noia i l'abat van espantar el bisbetó, que va sortir cridant i xisclant del

seu amagatall en direcció a la porta de la cambra de l'abat. La divina providència, o la santíssima casualitat, va proveir que en el mateix moment que el bisbetó s'acostava a la porta s'obrí de bat a bat, i darrere hi van aparèixer la resta de canalla, acompanyats d'una petita representació dels monjos encapçalada pel prior Frigola. Quan el bisbetó havia desaparegut s'havien posat a buscar-lo per tots els racons del monestir. Trobar-lo els havia permès descobrir una altra realitat: l'abat fornicava dins del recinte sagrat, una pràctica que no es podia tolerar.

Davant la mirada atònita dels monjos per la bellesa del cos de la Blanca, la noia es va tapar d'una revolada amb la manta que cobria el llit. En canvi, l'abat s'estava dret i orgullós de la seva decrepita figura, d'on encara sobresortia el seu membre envermellit i encetat, i va dirigir una mirada desafiant i d'insolència al prior i als monjos de la seva comunitat. El prior va fer un senyal a un dels frares perquè s'emportés d'allà el grup de mainada. No calia que fossin testimonis d'una escena que comprometia la dignitat de la màxima autoritat del monestir.

Pinós, per cert, no tenia cap por del que pogués passar. Se sentia immune, era l'abat. Frigola s'hi va acostar, el va foradar amb la mirada i amb una fredor extraordinària li va dir:

—Molt reverend pare, em sap greu interrompre, però m'haureu d'acompanyar a la sala capitular. —Va fer una pausa—. Hauríem de parlar, no trobeu?

L'abat Pinós es va mirar Frigola i la resta de monjos, que estaven allunyant la mainada per evitar-los l'escena, i va respondre com ningú s'hauria esperat.

—Benvolgut Frigola... Si es dóna el cas, Déu no ho vulgui, que un monjo experimenta la passió carnal, no és tan greu ni aberrant. Perquè... arribat el cas es podrà ser

indulgent i comprensiu amb els pecadors, a qui podré aconsellar i confortar amb coneixement de causa. —No es va estar de llançar-li un somriure maliciós—. Sí, d'acord, és una temptació en la qual no s'ha de caure, no s'ha de desitjar que passi abans que es produeixi, però tampoc no cal esquinçar-nos les vestidures si arriba a passar! Ho hauríeu de provar, pare Frigola —el va convidar l'abat Pinós amb un altre somriure pernicios—. O és que ja ho heu tastat? —i el somriure va deixar entreveure les dents esmolades i esgrogueïdes de l'abat.

Frigola se'n va sentir com si li haguessin clavat un dard enverinat. No li feia tant de mal la punxada com el verí que penetrava. Aquelles paraules el ferien. Ningú ho va notar, perquè ningú coneixia el seu passat, però el sotsprior Reverter va percebre la incomoditat de Frigola i se'l va mirar amb uns ulls inquisitius, més de preocupació que no pas amb voluntat d'interrogar o de fiscalitzar el seu futur abat. Frigola es va mantenir ferm. Mirant-se el seu sotsprior, va sacsejar lleument el cap donant a entendre que no passava res. Frigola va fer el cor fort, va serrar les dents i, com si no hagués sentit res, va agafar aire i li va respondre serenament:

—Em pensava, segons vós mateix ens instruïeu, que les dones eren el vehicle del dimoni. Que el dimoni penetrava en l'home a través de la dona. I no pas que l'home hagués de penetrar la dona per alliberar-la del diable.

L'abat Pinós es mantenia ferm i desafiador, amb un posat altiu.

—Sou conscient que heu comès un delicte que es castiga amb l'excomunicació? —li va fer saber Frigola.

—Només l'abat pot executar aquesta pena, i l'abat sóc jo —li va etzibar Pinós.

—És cert —va reconèixer Frigola—, però quan la

persona que ha d'administrar aquesta o altres penes no té cap autoritat moral, se l'ha d'excloure de la vida de l'Església, així ho diu la regla.

L'encara abat Pinós va respirar profundament: sabia que Frigola tenia raó. Es va veure vençut. Va passejar la vista per l'habitació que havia estat mut testimoni dels seus excessos i es va aturar en la mirada recriminatòria dels monjos. Abatut, va abaixar el cap perquè veia que no tenia res a fer.

—Pare Pinós, feu-nos-ho fàcil. Reconegueu la culpa i accepteu la renúncia del càrrec —li va suggerir Frigola, i mentre el convidava a vestir-se li va recordar—: Tingueu present aquella sentència de l'apòstol que diu: «Aquest home ha sigut lliurat a Satanàs per mor de la carn, a fi que la seva ànima sigui salva en el dia del Senyor».

Que el bisbetó hagués enxampat l'anterior abat fornificant amb una dona havia sigut determinant perquè la comunitat decidís emprendre les accions pertinents per propiciar-ne el relleu. No podien consentir els seus desordres, i com que aquests i altres excessos havien arribat d'alguna manera a ser coneguts pel Sant Pare, es va prendre la decisió que calia buscar urgentment d'entre els germans un administrador digne per a la casa de Déu. Ell s'havia posat al davant perquè sabia que si ho feia amb una bona intenció n'havia de rebre una bona recompensa i que, al contrari, cometria un pecat si ell i els germans, tot i saber-ho, ho negligien. La regla de sant Benet era molt clara i explícita, i qui primer s'havia d'empassar la seva medecina eren els mateixos benedictins. El primer deure de l'abat, segons la regla, era lliurar-se a la reforma i observança de la seva pròpia persona. El segon era ser ferm en el càstig de les

culpes dels monjos de la comunitat. Eren uns deures decisius per a la bona orientació de la vida regular del cenobi. No podia ser bon mestre i pastor dels seus germans si no predicava amb l'exemple. Els preceptes s'havien transgredit i ara s'havien de restituir. Calia fer-ho. I Pere Frigola hauria d'acceptar el repte i lliurar-se a la causa de veure com, després de tocar fons, Sant Benet prosperava.

Ara, a punt d'entrar a l'església acompanyat de la resta de germans per preparar-se per al gran moment, Frigola, bonhomiós i enginyós, prenia consciència que hauria de ser misericordiós, prudent, previsor, considerat, dialogant i discret. Però també combatiu, exigent, recte, estricte i de moral severa, inflexible. Li tocava més servir que no pas manar, però hauria de compaginar ambdues feines. Com a pare espiritual i cap jeràrquic de la comunitat tindria la competència de nomenar la resta de càrrecs: el prior, el majordom, el sagristà, el mestre de novicis, el cabiscol i el bibliotecari, entre d'altres.

No obstant això, hauria de consultar l'opinió del pare Benigne, el savi i veterà monjo que era l'últim frare que quedava de l'antic consell del monestir. La seva experiència seria una gran ajuda. Fra Benigne era un home que transmetia confiança i Frigola hi acudiria per demanar-li opinió, consell, assessorament. El nou abat no es considerava un home valent, però el seu coratge l'ajudaria a l'hora de donar un cop de mà a aquells que l'envoltaven i que el necessitaven. Era molt conscient que, de vegades, hauria d'actuar seguint les normes, d'altres potser de forma menys convencional, saltant-se-les pel bé comú, pel proïsme, pels seus semblants, i amb la consciència que aquell comportament podia perjudicar tercers. N'assumia les conseqüències. Sabia —i així ho volia— que no era una feina ni còmoda ni fàcil. No volia la

poltrona, però sí el que es podia fer des de la poltrona. El seduïa tot el que es podia aconseguir des d'allà estant sempre que toqués de peus a terra. A partir d'ara hauria de ser l'àncora i el referent a què s'aferrarien i de què dependrien molts dels altres monjos de la comunitat benedictina. Era el seu objectiu, creia que era el seu destí i es veia amb cor d'afrontar-lo amb l'ajuda de Déu.

El coll ample, els ulls petits i els lòbuls de les orelles enganxats allà on començava la mandíbula, que també era prominent. El seu aspecte era ferreny, aspre, però quan parlava, la seva veu vellutada i profunda amorosia la imatge de persona eixuta, freda i distant. Alt i corpulent, el front ample i solcat per les arrugues, senyal del pas dels anys i dels maldecaps. Pere Frigola tenia les faccions molt marcades, i tot i la barba se li feien uns clotets a les galtes que se li veien quan somreia, com ara, que oferia el seu somriure a la primera llum del dia.

La llum que confiava que il·luminaria el camí per on a partir d'avui hauria de transitar, no sense entrebancs i sotracs.